

GA 202. Most između svetske duhovnosti i čovekovog fizičkog (1920.)

Čovek u njegovoj povezanosti sa kosmosom, tom II

Dornach, 04. decembra 1920. Četvrto predavanje

Hegel, Šopenhauer, mišljenje, volja

Moja namera je da vam sada iznesem različite tačke gledišta o odnosu između ljudi i kosmičkog sveta s jedne strane i duhovnog razvoja ljudskih bića s druge strane. Naša razmatranja će biti komplementarna onome što smo već mnogo puta pustili da prođe kroz naše duše. Danas želim da dodam neku vrstu uvoda u naša razmatranja za narednih nekoliko sati, koja će nekima možda izgledati iole relevantno, a čija će neophodnost postati očigledna u narednih sat vremena. Podsećam da se u razvoju srednjoevropsko-nemačke misli tokom prve polovine 19. veka, pored događaja na koje smo upravo osvrnuli, desio i jedan dodatni, zapažen događaj. Nedavno sam se osvrnuo na kontrast koji nastaje kada se razmatraju Šilerova estetska pisma s jedne strane i Geteova Bajka o Zelenoj zmiji i lepoj Ljiljani s druge. Danas želim da ukažem na sličan kontrast koji se pojavio u razvoju misli u prvoj polovini 19. veka sa Hegelom na jednoj i Šopenhauerom na drugoj strani. Kod Getea i Šilera reč je o dve ličnosti koje su u određenom trenutku svog života, okružene stalnim kontrastima razvoja srednjoevropske misli - razvoja misli koja traži ravnotežu - uspele da izbalansiraju svoje unutrašnje prijateljstvo, dok su ranije imali male čarke, koje su se javljale u razvoju misli u prvoj polovini 19. veka sa Hegelom na jednoj i Šopenhauerom na drugoj strani.

Dve druge ličnosti takođe su predstavljale suprotne polove, ali je kod njih nemoguće reći da je uspostavljena neka ravnoteža: Hegel s jedne strane i Šopenhauer s druge. Dovoljno je razmotriti ono što predlažem u svojim „Zagonetkama filozofije“ da bismo videli duboku suprotnost između Šopenhauera i Hegela. Čini se relevantnim da Šopenhauer zaista nije skraćivao reči u onome što je smatrao istinitim kada je karakterisao svog protivnika Hegela. U mnogim Šopenhauerovim delima postoji najluđe grđenje Hegela, hegelijanstva i svega što je s njim povezano. Hegel je imao manje razloga da grdi Šopenhauera, jer bi, pre nego što je Hegel umro, Šopenhauer zapravo ostao bez uticaja, a da nije bio utvrđen među značajnim filozofima. Kontrast između ove dve ličnosti može se okarakterisati ukazivanjem na to kako je Hegel smatrao utemeljenje sveta i razvoj sveta, i sve što je s njim povezano, kao stvarne elemente mišljenja. Hegel je čvrsto verovao da su misli osnova svega. **Hegelova filozofija** je bila podeljena na tri dela: **prvo** u logici, ne subjektivnoj ljudskoj logici već sistemu mišljenja koji treba da čini osnovu sveta. **Drugo**, Hegel je imao svoju filozofiju prirode, ali priroda za njega nije bila ništa drugo do ideja, čak ni ideja sa nekom razlikom, već ideja koja implicira da ona postoji izvan nje same. Tako je i priroda je jedna ideja, ali ideja u drugom obliku, u obliku koji je osetljiv na čula za ljude, naprotiv ideji. Ideja koja se vraća sama sebi, to je za njega bio ljudski duh koji se razvio od najjednostavnijih ljudsko-duhovnih aktivnosti u istoriji sveta pa do nastanka ljudskog subjektivnog duha u religiji, umetnosti i nauci. Kada neko želi da proučava Hegelovu filozofiju na ovaj način, treba sebi dozvoliti da uđe u razvoj svetskih misli, kao što je Hegel dozvolio da se te svetske misli same objasne.

Šopenhauer je sušta suprotnost. Za Hegelove misli, misli sveta bile su stvaralačka i stvarna stvarnost u stvarima; za Šopenhauera je sva misao bila samo subjektivna, a kao

subjektivna slika samo nešto nestvarno. **Za njega je jedina prava stvar bila volja.** Kao što je Hegel ljudskom mišlju pratio sve mineralno, životinjsko ili biljno, za Šopenhauera je sve bilo oko „volje prirode“. Dakle, **može se reći da je Hegel filozof mišljenja, a Šopenhauer filozof volje.**

Na taj način su ove dve ličnosti stajale jedna naspram druge. Dakle, šta mi zapravo ovde imamo kao misli s jedne strane i volju s druge strane? Najbolje bi bilo da ovu polarnu suprotnost predstavimo u sledećem predavanju tako što ćemo joj dozvoliti da dođe pred naše duše kada posmatramo ljudska bića. Na trenutak ćemo skrenuti pogled sa hegelijanske filozofije i pogledati stvarnost čovečanstva. Već znamo: kod ljudi pretežno imamo intelektualni element, odnosno element mišljenja, a zatim element volje. **Element misli je** poželjno dodeljen ljudskoj glavi, element volje poželjno je organizmu ljudskih udova. Ovim smo već rekli da je intelektualni element zapravo **ono što je prožimalo naša tela iz prenatalnog postojanja** izvan duhovnih svetova, koji teče iz nas između smrti i novog rođenja, kao i iz prenatalnog života i njegovih ostataka prethodnog zemaljskog života koji se uliva u suštinu ovog zemaljskog života. Međutim, **element volje** je, želeo bih da kažem, njena mladost za razliku od misaonog elementa u čovečanstvu; on **prolazi kroz portal smrti i zatim ulazi u svet između smrti i novog rođenja, pretvara se, metamorfozira i gradi intelektualni element u sledećem životu.** U suštini, mi imamo u našoj duševnoj organizaciji naše intelektualno kao dominantni elementi mišljenja koji sežu do davnina; naš element volje koji poseže za budućnošću. Ovim smo razmotrili **suprotne polove između misli i volje.**

Naravno, nikada ne smemo, kada razmatramo stvarnost, šematizovati ove stvari. Prirodno bi bilo šematizovano kada bi se moglo reći: svaki element misli nas upućuje na prethodno vreme, a svi elementi volje nas upućuju na naše prošlo vreme. Nije tako, ali je upadljivo, kažem, ono što kod ljudi kao misaoni element dopire do ranijih vremena dok element volje prodire u kasnija vremena. Dodato ovoj ljudskoj organizaciji, upadljivo je da je cilj u unazad u elementu misli vrsta elementa volje i uključen u organizaciju postaje element volje, koji direktno rezonuje kroz smrt i ka budućnosti, kao element misli. Može se, kada uđete u stvarnost sa razumevanjem koju želite da produbite, nikada nećete da samo navodite jednu ideju pod drugom, već morate biti jasni da se u realnosti sve može posmatrati kao nešto što se na jednom mestu pojavljuje kao istaknuto, ali ostali elementi života u realnosti, i to svuda, što još ostaje u pozadini, najistaknutij je na nekom drugom mestu realnosti a drugo ostaje u drugom planu.

Kada filozofi dođu da razmatraju ovo ili ono sa svoje posebne tačke gledišta, imate svoje jednostrane filozofe. Ono što sam okarakterisao kao elemente mišljenja kod ljudi nije samo kod ljudi povezanih sa njihovom glavnom organizacijom, već su misli zapravo rasute po kosmosu. Ceo kosmos je ukrštan kosmičkim mislima. Pošto je Hegel bio najjači duh, koji je, mislim, osetio rezultate mnogih prošlih zemaljskih života, on je svoju pažnju usmerio posebno na kosmičke misli.

Šopenhauer je doživeo manje događaja iz svojih prethodnih života na Zemlji, pa je svoju pažnju više usmerio na kosmičku volju. **Kao što volja i misao žive u ljudima, tako volja i misao žive u kosmosu.** Šta misli znače za kosmos koji je posebno posmatrao Hegel, a šta za kosmos kakav je posmatrao Šopenhauer? Hegel nije razmatrao tip misli koje se oblikuju unutar ljudskih bića. Ceo svet mu je u suštini bio samo otkrovenje misli. U stvari, imao je na umu kosmičko mišljenje. Posmatrajući izvanredno formiranje Hegelovog duha, može se reći: ovo formiranje Hegelovog duha odnosi se na Zapad. Samo Hegel uspeva da sve uzdigne do elementa mišljenja: sve što pripada Zapadu, na primer, materijalističke

razvojne direktive i materijalističke misli u zapadnoj fizici. U Darvinu se nalazi razvojno učenje kao što se kod Hegela nalazi razvojno učenje. Kod Darvina je to materijalistička razvojna filozofija, u kojoj se sve dešava kao da su uključene samo moćne supstance prirode koje deluju kreativno; kod Hegela vidimo kako je sve što se razvija prožeto mišlju, kao misli u određenim konfiguracijama, u svom konkretnom izrazu: one su pravi razvoj.

Od sada možemo reći: **na Zapadu se svetu pristupa sa stanovišta mišljenja, ali iz materijalističke misli. Hegel je idealizovao misao i kao rezultat toga došao do kosmičke misli.**

Hegel je u svojoj filozofiji raspravljao o mišljenju, ali je u stvarnosti mislio na kosmičku misao. Hegel je rekao da kada pogledamo spoljašnji svet, bilo da posmatramo zvezdu u njenoj orbiti, životinju, biljku ili mineral, mi zapravo svuda vidimo misli, samo što ova vrsta misli u spoljašnjem svetu ima drugačiji oblik nego što je spoljašnji svet, oblik mišljenja koji se posmatra. U stvari, ne može se reći da je Hegel nameravao da ova učenja o svetskim mislima održi kao ezoterična. Oni su ostali ezoterična jer se Hegelovo delo retko čita, ali mu nije bila namera da učenje o kosmičkom sadržaju sveta drži ezoteričnim. Međutim, izuzetno je zanimljivo da je, kada je reč o zapadnim tajnim društvima, ovo učenje donekle povezano s dubljim ezoterijskim učenjima, da je svet zapravo stvara iz misli. Moglo bi se reći da ono što je Hegel tako naivno posmatrao u svetu, ono što su zapadna tajna društva smatrala njegovim zapažanjima, jeste ono što su angloamerički narodi imali kao sadržaj svojih tajnih učenja, u doba kada nisu imali nameru da popularišu svoja tajna učenja. Koliko god to izgledalo groteskno, može se reći **da je Hegelova filozofija u izvesnoj meri osnovni nerv učenja Zapada.**

Vidite, ovde imamo veliki problem. Zaista biste mogli, kada se upoznate sa svim ezoterijskim **učenjima anglo-američkih tajnih društava, po sadržaju**, teško da ćete naći nešto drugo osim hegelijanske filozofije. Međutim, postoji razlika koja ne leži u sadržaju, već u rukovanju. S tim je u vezi, da je Hegel stvari video na način otkrovenja, a ono što Hegel predstavlja svetu prate zapadna tajna društva tako da to nije opšte poznato i ostaje ezoterično tajno učenje.

Šta je zapravo u osnovi ovoga? Ovo je veoma važno pitanje. **Ako neko ima neku vrstu sadržaja koji je nastao u duhu i smatra ga tajnim posedom, onda mu to daje moć**, jer kada ovaj sadržaj postane popularan, on više nema tu moć. Sada vas molim da jednom zaista budete potpuno fokusirani: **svaki sadržaj koji sadrži znanje postaje sila moći kada se čuva u tajnosti**. Uz to, oni koji žele da neka učenja zadrže u tajnosti postaju prilično neprijatni kada te stvari postanu popularne. Gotovo je univerzalni zakon da sve što populariše daje ideju. Moć se daje onome što se čuva u tajnosti.

Govorio sam vam poslednjih godina o raznim silama koje su proizašle s Zapada. To što su ove potekle s Zapada nije proizilazilo iz znanja koje je bilo nepoznato u srednjoj Evropi, već je ta mudrost tretirana na drugačiji način. Zamislite kakvu je tragediju predvideo! Moglo je čak i ozbiljno da spreči događaje u svetskoj istoriji moći zapadnih tajnih društava, da su se pojedini pojedinci mogli proučavati u srednjoj Evropi, a to se nije uradilo u srednjoj Evropi, već u potpunosti deklariralo: U (Osamnaest) osamdesetih — spomenuo sam — Eduard fon Hartman je otvoreno štampao da je Hegel čitao samo dva filozofa na srednjoevropskim fakultetima. O Hegelu se naširoko raspravljalo i držala su se predavanja o njemu, ali se moglo dokazati da je Hegel obučavao samo dva profesora filozofije. Oni koji imaju neku vrstu prijemčivosti za takve stvari, mogli bi doživeti sledeće: kada bi pročitali neki tom Hegela iz neke biblioteke, mogli su samo da konstatuju da tim tomom nije loše rukovano! Ponekad je bilo teže odvojiti jednu stranicu od druge, znam iz iskustva,

jer je tom još uvek bilo tako nov. I „Izdanja“ koja je Hegel nedavno doživeo. Ponekad je bilo teže odvojiti jednu stranicu od druge, znam iz iskustva, jer je tom još uvek bilo tako novo.

E sad, nisam to ustanovio kao osnovu za činjenice koje sam posebno naveo u gore navedenom, ali želim da pokažem kako ovaj idealizam koji živi kod Hegela ipak ukazuje na Zapad, jer se s jedne strane ponovo pojavljuje u nespretne materijalističke misli darvinizam, spenzerizam itd., a s druge u ezoterizmu tajnih društava.

Pogledajmo sada Šopenhauera. Šopenhauer je, mogao bih reći, poštovalac testamenta. Da on ima na umu **kosmičku volju** svuda se pojavljuje u Šopenhauerovom delu, posebno u divnoj raspravi „O volji u prirodi“, gde je sve što postoji i živi u prirodi uzeto iz osnove volje, izražene u elementarnoj moći prirode.

Gde cela konstitucija Šopenhauerove duše upućuje ako Hegelovo stanje duše upućuje na Zapad? To možete videti na samom Šopenhaueru, jer ubrzo u svojim studijama otkrivete njegovu duboku sklonost k Orijentu. To je proizašlo iz njegovog stanja duha, nije jasno kako. Ova Šopenhauerova sklonost nirvani i svemu orijentalnom, ta sklonost k svemu indijskom, iracionalna je kao i sva njegova filozofija volje; donekle je proizašla iz njegove subjektivne sklonosti. Međutim, u tome leži određena neophodnost. Ono što je Šopenhauer predstavio kao filozofiju jeste filozofija volje. Ovu filozofiju, kako i dolikuje srednjoj Evropi, on je dijalektički prikazao u mislima; o volji je racionalizovao, a zapravo je o volji govorio kroz misao. Dok je tako govorio o volji, u stvarnosti se kosmička volja materijalizovala, prodrila duboko u njegovu dušu i uzdigla se u njegovoj svesti kao sklonost Istoku. Bio je oduševljen svim indijskim. Kao što smo videli kako je Hegel ukazao više na Zapad, vidimo kako je Šopenhauer ukazao na Istok. Na Istoku, međutim, ne nalazimo ništa što je element volje i ono što je Šopenhauer osećao kao stvarni element Orijenta, materijalizovan i utisnut u misao i tako intelektualizovan. Čitav oblik predstavljanja kosmičke volje, koji leži u osnovi istočnog duševnog života, izgleda da ne potiče iz intelekta, on je delom poetski, delom deo koji proizilazi direktno iz posmatranja relevantne reprezentacije. Šopenhauer je uzeo ono što je orijentalna slika želela da prenese i intelektualizovao je na srednjoevropski način; međutim, ono na šta se odnosi, kosmička volja, ipak je bio element na koji je ukazivao; iz ovoga je formulisao svoju duševnu orijentaciju. Ovaj element je ono što je živelo u pogledu na svet Istoka. Kada je istočnjački pogled na svet posebno prožet ljubavlju, ovaj element ljubavi postaje ništa drugo do neki aspekt kosmičke volje, i ne proizilazi jednostavno iz intelekta. Tada možemo reći: **ovde je volja produhovljena**. Kao što se misli materijalizuju na Zapadu, tako se na Istoku produhovljuje volja. Ovaj element ljubavi postaje ništa više od nekog aspekta kosmičke volje, i ne proizilazi jednostavno iz intelekta.

U srednjoevropskim elementima vidimo unutar idealizovane kosmičke misli, unutar materijalizovane kosmičke volje, tretirane kroz misao, kako ova dva sveta stvaraju interakciju; što se tiče hegelijanstva, u zapadnim tajnim društvima imamo nešto slično dubokom odnosu između hegelijanskih kosmičkih misaonih sistema na Zapadu, a ako se udubimo u ovo, u subjektivnost Šopenhauerovog prodora s Orijentom, pokazuje se veza Šopenhauera odnos s ezoterizmom Orijenta.

Sasvim je neobično kada dozvolite Šopenhauerovoj filozofiji da deluje na vas, misaoni element izgleda kao nešto ravno; Šopenhauerova filozofija nije zaista duboka, ali istovremeno ima nešto opojno, nešto tvrdoglavo što kuca u sebi. Šopenhauer postaje privlačniji i šarmantniji kada se njegovim elementom volje prodre u površne misli; onda se u njegovim molitvama donekle nalaze tragovi topline volje. Kao rezultat toga, on je u

osnovi postao površni salonski filozof svog vremena. Kako je prolazila era izazivanja misli, što je bila prva polovina 19. veka, a ljudi su patili od lišavanja misli, došlo je vreme da Šopenhauer postane filozof salona. Nije bilo potrebno mnogo truda da se razmisli, ali ste mogli da dozvolite da trnci volje koji pulsiraju kroz vaše misli daju svoju magiju na vas, posebno ako ste prošli kroz nešto poput „Parerga und Paralipomena“, gde ovi trnci misli deluju gotovo prefinjeno.

Tako imamo dva suprotna pola u antitezama Hegel-Šopenhauer u centralnim regionima razvoja naše civilizacije; jedan pol kao posebna formacija s Zapada, a drugi pol kao posebna formacija s Istoka. U srednjoj Evropi su izdržali sve do trenutka kada su balansirali, imperativno jedan pored drugog, neuporedivo sa harmoničnim savezom između Šilera i Getea, naspram Hegela i Šopenhauera u njihovom neskladnom odnosu. Šopenhauer je tada postao spoljni profesor na Univerzitetu u Berlinu u isto vreme kada je Hegel zastupao sopstvenu filozofiju. Šopenhauer je jedva uspeo da nađe publiku, njegova sala je ostala prazna. Verovatno, kada su Hegela dokono pitali o filozofiji tipa Šopenhauera, kojom je on umeo da se bavi jer je u to vreme bio impresivan, poštovan filozof, onda je jednostavno slegnuo ramenima. Kada bi neko govorio na osnovu ovog elementa volje i posebno ga isticao kao (Fridrih) **Šlajermaher**, onda bi u poređenju s Hegelom to ipak nešto ukazivalo, Hegel bi se osećao neprijatno. Stoga, kada je Šlajermaher hteo da objasni hrišćanstvo iz ovog nepromišljenog elementa i rekao: Hrišćanstvo se ne može razumeti kroz misaoni element kada se uključuju univerzalne misli, u izvesnoj meri božanske misli, shvaćene drugačije nego kroz osećanje koje zavisi od Boga, kroz koje se razvija osećanje zavisnosti od univerzuma – na to je Hegel odgovorio: **Onda je pas najbolji hrišćanin, jer on najbolje poznaje osećaj zavisnosti!** Očigledno, Hegel je dao Šopenhaueru deo svog uma kao što je dao Šlajermaheru, kada je krenuo u nevolju. Hegel je morao zauvek da povezuje i ubeđuje sve koji se nisu promenili ka razumevanju stvarnosti misli. Za Šopenhauera ove misli nisu bile ništa drugo do pena koja se dizala dok su se razbijali talasi kosmičke volje. Šopenhauer, koji je sa okarakterisane pozicije svakako imao više povoda, u svom delu je vređao Hegela kao neka pralja.

Unutar enigmi života, doprinoseći centru civilizacije, tako vidimo protivrečnosti koje ne dostižu neko harmonično zatvaranje. Međutim, i Šopenhauer i Hegel su osećali nedostatak onoga što je zaista činilo razumevanje čovečanstva. Hegel je živeo u kosmičkoj misli, i upravo ga je to činilo nepopularnim, jer se u svakodnevnom životu ljudi neće uzdići do kosmičke misli. Imaju poseban osećaj da željno ulaze za utehu, osećaj koji govori: zašto bismo lomili glavu kosmičkim mislima? To za nas čine bogovi, ili Bog. Kao jevanđelista, kaže se: Bog to čini, zašto bi nam to posebno bilo stalo? Posebno, ono što se pojavljivalo u misaonim časopisima bilo je izuzetno bezlično. Istorija, na primer, koju otkrivamo preko Hegela, ima nešto duboko bezlično u sebi. Dakle, mi zapravo imamo, od početka zemaljske evolucije do kraja zemaljskog razvoja, misli koje same sebe obavijaju.

Da ste hteli šematski da nacrtate ovu hegelijansku istorijsku filozofiju, ovde bi se misli uzdignule (nacrtao se crtež, slika 8), uzdigle, iskrivile jedna drugu i tako išle kroz istorijski razvoj i u ovoj mreži misli ljudi proključaju i odvlače se daleko vučeni mislima. Dakle, u stvarnosti, za Hegela, istorijski razvoj ovih iskvarenih i spojenih misli koristi ljude kao automate, iz ovih svetskoistorijskih misaonih mreža, ovaj sistem mišljenja morao je da se razvije. **Za Šopenhauera, naravno, misli nisu bile ništa drugo do pena.** Svoj pogled je usmerio na kosmičku volju, odnosno na ovo more kosmičke volje. Ljudsko biće je zapravo samo rezervoar u kome se sakuplja samo malo ove kosmičke volje. Šopenhauerova filozofija ne sadrži ništa od ovog evolucionog rasuđivanja ili progresivnog mišljenja, ali je

nejasan, iracionalan, nerazuman element volje koji proističe iz nje. U čoveku nastaje, odražava se u njemu kao da je razum, a u stvarnosti se neprekidno razvija kao besmislica. Za Hegela je svet otkrovenje razuma. **Šta za Šopenhauera znači svet?** To je nešto izvanredno, ako se želi odgovoriti na pitanje: Šta je svet za Šopenhauera? Posebno me je jasno pogodilo jednom u rečenici Eduarda fon Harmana, gde se Šopenhauer razmatrao i raspravljao zato što je Eduard fon Hartman imao Hegela na jednoj strani i Šopenhauera na drugoj, pri čemu je Šopenhauerova strana bila dominantna. Ovim člankom, koji je bio čisto filozofski članak **Eduarda fon Harmana**, želim da ukažem da se za njega rešenje enigme sveta mora izraziti na sledeći način: „**Svet je Bog**“. **To je velika glupost.** — Napisao sam ovo jer verujem da je to istina. Urednik lista, koji je izlazio u Austriji, odgovorio je da se ovo mora izbrisati jer bi se celo izdanje oduzelo ako bi bilo štampano u austrijskim novinama; Samo nisam mogao da napišem **da je svet Božija glupost.** Sada, nisam više insistirao, nego sam pisao uredniku ovih „Nemačkih reči“: Izbrišite „Božju glupost“ ali zapamtite još jedan slučaj: Kada sam uređivao nemački nedeljnik (Deutsche Vochenschrift) vi niste pisali o svetu kao Bože gluposti, ali da je austrijski školski sistem glup od nastavne administracije i ja sam to dozvolio. - Naravno, taj nedeljnik je tada bio zaplenjen. Hteo sam bar da podsetim čoveka na nešto slično što se desilo i meni, samo ja sa bogom vitlao, a on s austrijski ministrom obrazovanja Frajher fon Gauč (Freiherrn von Gautsch).

Kada se osvrnemo na najvažnije enigme sveta, jasno je kako Hegel i Šopenhauer predstavljaju dva suprotna pola, i zaista se pojavljuju u svojoj veličini, u svojoj veličini divljenja i dostojanstvu. Pouzdano znam da je nekima izvanredno **da obožavalac Hegela kao što sam ja** može da napravi takav nacrt, jer neki ljudi ne mogu da zamisle da kada je nešto u suprotnosti s njima sjajno, može da se zadrži i humor o tome, jer ljudi to zamišljaju da neko treba bezuslovno pokazati izduženo lice kada priznaje da je doživeo nešto veliko u poznaniku.

Tako su predstavljena dva suprotna pola, ali u ovom slučaju ne kao kod Šilera i Getea koji su postigli harmoničan balans. Mogli bismo pronaći neko rešenje za ovu disharmoniju ako uzmemo u obzir da je za Hegela ljudsko biće evoluiralo unutar mreže protkane konceptima istorije sveta, a za Šopenhauera ljudsko biće zapravo nije bilo ništa drugo do **malo jagnje, mali kontejner** u kome je deo volje sveta bio izliven, u suštini samo izvod volje kosmičkog sveta. **I jedan i drugi nisu uspeli da sagledaju pravu individualnost i ličnost ljudskih bića.** Niti su mogli da sagledaju šta je bilo pravo biće koje su osećali u kosmosu.

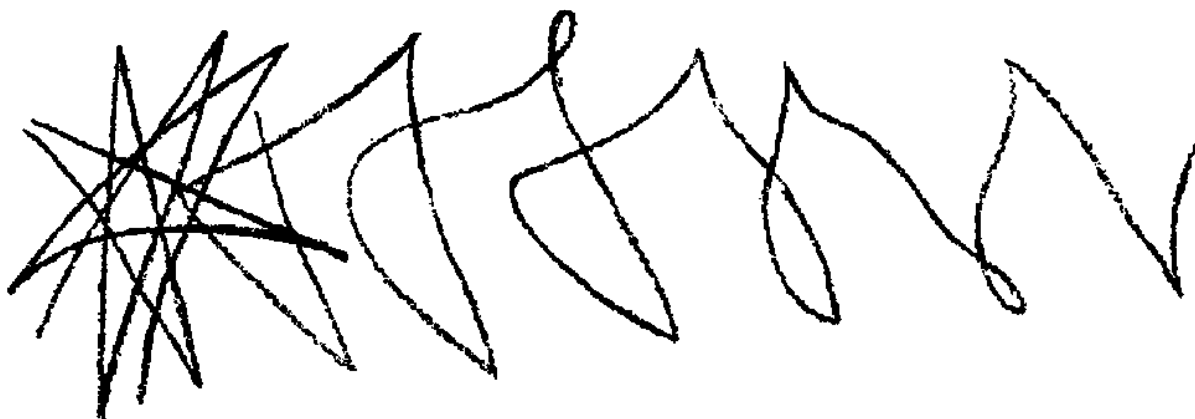
Hegel je gledao u kosmos i video ovu mrežu koncepata unutar istorije, Šopenhauer je gledao u kosmos i nije video ovu mrežu pojmova – to je za njega bila samo slika u ogledalu – ali ga je video kao more dominirajuće volje, jer su čak donekle korišćeni ovi čamci u kojima su ljudska bića plivala u ovom iracionalnom i nerazumnom moru volje (nacrt se slika 8). Ljudska bića su bila prevarena samo onim što se u njihovoj nerazumnoj volji ogledalo kao pravi razum, imaginacija i misao. Međutim, ova dva elementa su prisutna u kosmosu. Ono što je Hegel video već je bilo u kosmosu. **Kosmičke misli postoje.** Hegel i Zapad su videli kosmos i percipirali misli sveta. Šopenhauer i Orijent su gledali u kosmos i videli volju sveta. Obojica su unutra. Koristan kosmički pogled na svet mogao bi da nastane da je paradoks mogao da se uvede, što bi dovelo do toga da ga Šopenhauerovo grdnje odvedu toliko daleko da je ostavio svoju kožu, i uprkos činjenici da je Hegelova duša ostala u Hegelu, Šopenhauer je ušao u Hegela tako da je Šopenhauer bio stvarno unutar Hegela. **Tada bi video kako se misli**

sveta i volja sveta spajaju! Ovo je delo koje je unutar sveta: misli sveta i volja sveta. Oni postoje u veoma različitim oblicima.

Šta nam se otkriva kroz stvarna duhovno naučna istraživanja u vezi s ovom kosmologijom? Kaže nam se: kada pogledamo svet i dozvolimo da misli sveta deluju na nas, šta vidimo? Vidimo, puštajući da misli sveta deluju na nas, misli mračne i daleke prošlosti, sve što je delovalo u prošlosti do sadašnjeg trenutka. Tako vidimo, kroz našu percepciju misli o svetu, ono što nestaje kada gledamo u svet. Odatle dolazi očvrsnuti deo, mrtvi deo prirodnih zakona i možemo uglavnom koristiti samo matematiku da se bavimo onim što je mrtvo kada uzmemo u obzir zakone prirode. Međutim, ono što govori našim čulima, ono što nas raduje svetlošću, ono što čujemo u zvuku, ono što nas greje, i sve što dotiče naša čula, deluje od volje sveta.

To je ono što proizilazi iz mrtvog elementa misli sveta i koje u osnovi upućuje na budućnost. Nešto haotično, nediferencirano, postoji u mislima sveta, ali živi sada u trenucima sveta kao klica koja napreduje k budućnosti. Potčinjavajući se elementima svetske misli, doživljavamo ono što je nastalo u najstrašnijoj prošlosti, prelivajući se u sadašnjost. Međutim, u ljudskoj glavi je nešto drugačije. U ljudskoj glavi, misli su odvojene od misli spoljašnjeg sveta i povezane su s ljudskom ličnošću u pojedinačnom elementu volje, koji se tako prvo može videti kao taj mali rezervoar, malo jagnje u koje je izliven kosmički element volje. Međutim, ono što čovek ima **intelektualno ukazuje unazad**. U osnovi smo razvili ovu klicu iz prethodnog života na zemlji. Volja je tamo bila umešana. Sada je to postalo misao, povezano je sa našom glavnom organizacijom, vaskrslo kao živa kopija kosmosa u našoj glavnoj organizaciji. **Ovo povezujemo sa voljom, podmlađujemo u svojoj volji. Podmlađujući ga u volji, šaljemo ga u naš sledeći život na zemlji, u našu sledeću inkarnaciju na zemlji.**

Ova slika sveta se zapravo mora nacrtati drugačije. Moramo je nacrtati tako da spoljašnji kosmički aspekt drevnih vremena bude posebno bogat elementima misli, ali se on sve više proređuje kako se približavamo sadašnjosti, dozvoljavajući mislima, kakve jesu u kosmosu, da izumru. postepeno. Element misli moramo stoga prilično dobro nacrtati.

8.

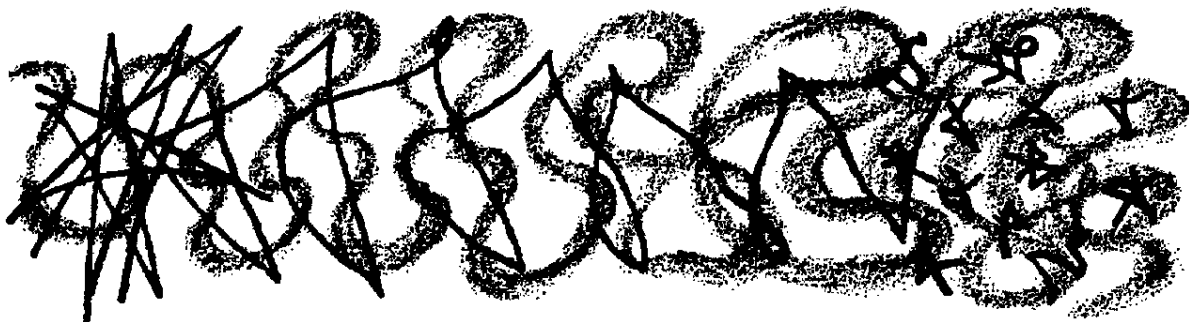
Slika

Što dalje idemo unazad, misli nadmašuju Akaške slike; što dalje idemo, element volje postaje gušći. Trebalo bi, ako želimo da pogledamo kroz ovaj razvoj, da pogledamo element svetlosne misli u najstrašnijem prošlom vremenu, i u najnerazumnijem elementu volje budućnosti.

Slika 9

Ali to ne ostaje tako, jer vučemo misli zadržane u glavi. Ove misli se šalju u budućnost. Kako kosmičke misli sve više izumiru, **one klijaju u ljudskim mislima, od svoje tačke nastanka napreduju u budućnost kao kosmički element volje.**

slika 10

Tako smo mi čuvari kosmičkih misli, tako čovek izvlači kosmičku misao iz sebe u spoljašnji svet. Zaobilaznim putem čoveka kosmičke misli se šire od davnina do budućnosti. Ljudsko biće pripada onome što je kosmos. Međutim, ne pripada, kako će to misliti materijalista, da je čovek nešto što se razvilo iz kosmosa i da je deo kosmosa, već da čovek takođe pripada stvaralačkom elementu kosmosa. On ili ona nosi misli iz prošlosti u budućnost.

Vidite, ovde ljudsko biće ulazi u opipljivo. Ako zaista želite da razumete ljudsko biće, ulazite u ono čemu su **Šopenhauer i Hegel pristupili tako jednostrano**. Odatle shvatate da filozofski elementi, koji se kombinuju na višem nivou, moraju biti **trostruki, kao što čovek mora da razume sebe u kosmosu.**

Sutra ćemo na konkretan način razmatrati odnos čoveka i kosmosa. Hteo sam danas da vam dam uvod, kao što sam obećao; potreba za ovim biće prepoznata u kasnijim predavanjima.

Preveo: Mr Đorđe Savić, Pančevo, 2023.